

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกดิ่ง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม The Development of Strengthen Management Model of Kud Rang Silk Weaving Group, Kud Rang District, Maha Sarakham Province.

สุนทรียา ไชยปัญหา¹ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร² และ สันญา เคนาภูมิ³

Sonthareeya Chaipanha¹, Saovalak Kosolkittiamporn² and Sanya Kenaphoom³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกดิ่ง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกดิ่ง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดระยะเวลา คือ 1 ตุลาคม 2553 - 30 กันยายน 2554 กรอบแนวคิดของการวิจัย ได้แก่ บริบทชุมชนตำบลลูกดิ่ง ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหม และปัจจัยที่ทำให้กลุ่มทอผ้าไหมสามารถพัฒนาแนวทางการเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือ แหล่งข้อมูลประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลลูกดิ่ง กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น พระสงฆ์ ตัวแทนครู ตัวแทนชาวบ้าน นักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุน และนักวิชาการจากสถาบันการศึกษา รวมจำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม(PAR : Participatory Action Research) ในพื้นที่ศึกษาโดยมีคณะผู้วิจัยและประชากรเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ดำเนินการและติดตามประเมินผล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม ตำบลลูกดิ่ง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1. สมาชิก การดำรงอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น 1) สมาชิกจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2) สมาชิกจะต้องมีวินัยต่อตนเองทั้งในการออมเงินและการจ่าย 3) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต 4) ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและความชำนาญเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ 5) ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต 6) ดูแลและใช้สินทรัพย์ต่างๆ ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก

2. คณะกรรมการดำเนินการกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง จะต้อง 1) มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและดำเนินการ 2) ต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่สมาชิก 3) มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ 4) รู้จักใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ 5) หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็ง, กลุ่มทอผ้าไหมตำบลลูกดิ่ง

¹ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ) อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ป.ร.ด. (ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

This research aimed to study and to develop a model for the enhancement of silk weaving groups in, Kud Rang district, Maha Sarakham Province. This research was conducted during October 1, 2011 to September 30, 2013. The conceptual framework consisted of tcommunity context of Kud Rang district, capabilities in management, practices of management improvement, and factors affecting the cooperative development. Forty five target population were composed of members of Kud Rang Silk Weaving groups, community leaders, local experts, Buddhist monks, teachers, village agents, academicians from supporting organization, academicians from educational organization consisting of totally 45 persons. Participatory Action Research (PAR) was employed for this study. The target population had a participatory study; operation, monitoring and evaluation. The data were analyzed by the content analysis, and then the data were presented by descriptive form.

The research results were found as follows:

1. The finding showed that the Kud Rang silk weaving groups were managed by the member-centered approach. Thus, the members 1) must understand their own role, 2) they must have self-discipline of saving money, 3) they should apply the sufficiency economy philosophy for their life, 4) they should select the operational committee members who are full of skills, knowledge, and ability, 5) they should work together and honestly, and 6) they should maintain the assets suitably for members.

2. The committee members of the Kud Rang silk weaving groups were required to 1) have responsibilities for management and operation, 2) work with transparency, faith and trust among the members, 3) set the system of internal controls for operational issues, 4) use the accounting information for decision making, 5) regularly learn more to improve the management.

Keywords : Model, Enhancement, Kud Rung Silk Group

บทนำ

บทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุล ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรและบริบทของสังคมไทย หวังพึ่งพิงความรู้ ผู้เชี่ยวชาญ เทคโนโลยี เงินลงทุนหรือตลาดจากภายนอกประเทศจนเกินไป ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการกระจายทุนกระจายความเจริญและกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนและในพื้นที่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) จึงต้องเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยการอัญเชิญ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการ ซึ่งแนวทางเอาตัวรอดจากวิกฤติต้องหันมาพึ่งตนเอง ดังพุทธสุภาษิตที่กล่าวว่า อดทนดี อดทนดี

ทนแลเป็นสิ่งที่พึ่งตนเอง สร้างทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง จุดเริ่มต้นของการพัฒนา ควรเริ่มที่ทัศนคติของชุมชนหน่วยย่อยของสังคม ตัวชุมชนต้องเกิดความอยากมี อยากเป็นและอยากได้ในใจ เกิดแรงจูงใจฮึดสู้ฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น เป็นพลังขับ (Drive) ภายในฝันที่จะสร้างโอกาสให้กับตน อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงของตนเองและลูกหลาน ต้องการพ้นจากความทุกข์ที่เป็นอยู่ ทั้งนี้หากชุมชนมีแรงจูงใจจะทำแล้วถือว่าพลังขับเคลื่อนได้เกิดขึ้นแล้วจากภายใน (สัญญา เคนวภูมิ. 2551 : 228-229) แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ จำเป็นต้องแก้ที่ระบบย่อยที่ต้องสนับสนุนชุมชนให้มีขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและยั่งยืนนั่นเอง

ความเข้มแข็งของชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับการรวมกลุ่ม เพราะความสามารถของชุมชนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการรวมกลุ่มให้เป็น

พลังที่เข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของคนในชุมชน ความสำเร็จนั้นจะขึ้นอยู่กับ กิจกรรมกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มว่าสามารถพัฒนาตนเองได้มากน้อย แค่ไหนและมีการให้บุคคลนั้นเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจด้วยเหตุผลสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาภรณ์ อุ่นเมตรจิต. 2526 : 79) การ ส่งเสริมการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดสร้างความสัมพันธ์ ในกลุ่มต่อเนื่องทั้งในด้านวิชาการและผลประโยชน์ร่วม ทุกคน มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน เมื่อกลุ่มเจริญเติบโต มีสมาชิก มากขึ้น กลุ่มก็จะมีพลังเคลื่อนไหว (พัณณ์ บุญยรัตนพันธ์. 2549 : 151) เมื่อกลุ่มมีการพัฒนา กลุ่มจะทำหน้าที่เป็นเสมือน ศูนย์กลางของความรู้ โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับ สมาชิกกลุ่ม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด การบริหารกลุ่ม เช่น การเป็น สมาชิกที่ดี การประชุม การใช้สิทธิหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ได้เรียนรู้ระบบการทำงานด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจจาก การปฏิบัติจริง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและ ครอบครัวได้ (จรัญ พูเต็มวงศ์. 2538 : 2)

กลุ่มทอผ้าไหม ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เดิมทีนั้นครัวเรือนที่ทอผ้าไหมจะปลูกหม่อนเลี้ยงไหมไป พร้อมๆ กัน การทอผ้าไหมของกลุ่มสตรีแม่บ้านกุดรังเริ่มครั้งแรก ในปี 2526 สมาชิกให้ความสนใจในการรวมกลุ่มเพิ่มพูนทักษะ กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมและหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ภาค ประชาชน ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านเงินทุนสร้างอาคาร และอื่นๆ และได้ ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2540 โดยหน่วยงาน พัฒนาชุมชนส่งชุมชนไปเรียนการทอผ้าไหมที่ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ซึ่งขึ้นชื่อเรื่องผ้าไหมมัดหมี่ หลังจากกลับมา รวมกลุ่มสมาชิกสอนคนอื่นๆ ต่อและได้ช่วยกันระดมทุนคนละ 100 บาท รวมประมาณ 40 คน เพื่อนำไปซื้อเส้นไหมมาให้ สมาชิกทอ ต่อมาในปี 2544 มีการจัดประกวดผ้าไหมในงานบุญ เบิกฟ้าและงานกาชาด จาก 300 ชิ้น ซึ่งผ้าลายสร้อยดอกหมาก ของกลุ่มถูกใช้เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของจังหวัด ผ้าไหมมัดหมี่ ลายสร้อยดอกหมาก ของอำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ได้ รับรางวัลประกวดผ้าไหมจากงานบุญเบิกฟ้าและงานกาชาด ประจำปี 2544 ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป 4 ดาว ประจำปี 2547 จากการได้รับคัดเลือกจากทางจังหวัดในปี 2544 ทำให้มีคนรู้จักมากขึ้น นอกจากนั้นยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

ร้อย-แก่น-สาร ได้ช่วยเหลือให้ความรู้แก่กลุ่มในการนำผ้าไหม มาแปรรูปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จ ส่วนเศษผ้าไหมชิ้นเล็กๆ ที่แต่ ก่อนเคยทิ้งไป ก็นำมาประดิษฐ์เป็นของอื่นๆ เช่น ผีเสื้อ ถุงย่าม เป็นต้น

ภายหลังจากการได้ลงไปสำรวจพื้นที่ในครั้งแรกเมื่อช่วงเดือน ตุลาคม 2553 สอบถามข้อมูลพื้นฐานจากคุณสมจิตร์ บุรีนोक (2553 : สัมภาษณ์กลุ่ม) ประธานกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง และ สมาชิกกลุ่มทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มในเบื้องต้น และมีการจัดเวทีประมวลผลปัญหาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องของการทอผ้าและการหาโจทย์ วิจัยร่วมของกลุ่ม ทำให้ทราบถึงความต้องการของกลุ่มทอผ้า ไหมบ้านกุดรัง ซึ่งต้องการพัฒนากลุ่มของตัวเองให้ดีขึ้นกว่าที่ เป็นอยู่และต้องการช่วยหนุนเสริมกันเองภายในตำบลให้ก้าวไป พร้อมๆ กัน โดยปัญหาหลัก ก็คือ ขาดการมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการกลุ่ม ขาดความสามัคคี การตลาดไม่กว้างขวาง ต้องการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และขาดกระบวนการในการพัฒนา กลุ่ม ส่วนแนวทางการแก้ไขกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรังต้องการ วิธีการผลิต และคิดค้นหารูปแบบและแนวทาง การแปรรูป ผลิตในการรองรับนโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น ดังนั้นกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง ในพื้นที่ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม นับเป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษานำไปสู่ การเพิ่มศักยภาพของกลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุดรัง และสร้างความ ร่วมมือระหว่างกลุ่มโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

คำถามการวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบล กุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้า ไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัด มหาสารคาม มีศักยภาพด้านการบริหารจัดการเนื่องจากรูปแบบ การเสริมสร้างความเข้มแข็งที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้ 1) พื้นที่ทำการศึกษากลุ่มทอผ้าไหมในเขตตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม 2) ระยะเวลาของการศึกษาเริ่ม 1 ตุลาคม 2553 ถึง 30 กันยายน 2554 3) กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ บริบทชุมชน ตำบลกุดรัง ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหม แนวทางความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหม ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มทอผ้าไหมสามารถพัฒนาแนวทางการเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือของกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรังให้ดีขึ้น 4) ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น พระสงฆ์ ตัวแทนครู ตัวแทนชาวบ้าน นักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา รวมจำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติให้ข้อมูลได้ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) และเป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ โดยโจทย์ของการวิจัยเกิดขึ้นในพื้นที่วิจัย คณะผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรเป้าหมายแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการให้ข้อมูลได้ดีที่สุด ดังนี้ 1) สมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง จำนวน 25 คน 2) กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น จำนวน 3 คน พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป ตัวแทนครู จำนวน 1 คน ตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 5 คน 3) นักวิชาการจากหน่วยงานสนับสนุน จำนวน 1 คน 4) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory action research) ในพื้นที่ศึกษาโดย

มีคณะผู้วิจัยและประชากรเป้าหมาย เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ดำเนินการและติดตามประเมินผลระยะแรก โดยกำหนดกระบวนการศึกษา ดังนี้ 1) กลยุทธ์ในการดำเนินโครงการได้ใช้กิจกรรมต่างๆ ดังนี้ กิจกรรม AIC (Appreciation influence control) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลข่าวสาร 2) กิจกรรมการประชุมเพื่อสร้างอนาคตร่วมกันโดยเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของผู้แทนกลุ่มโดยเฉพาะหลากหลายสถานะซึ่งแตกต่างกันและมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้นมารวมกันทำงานและสร้างวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อให้ได้แผนหรือแนวทางปฏิบัติ และ 3) กิจกรรม SWOT เป็นการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของกลุ่มธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง

การรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการจัดทำเวทีประชาคมด้วยกระบวนการดังนี้ 1) เตรียมบุคลากรประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2) ประสานงานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3) จัดทำข้อมูลพื้นฐานธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง 4) จัดทำเวทีประชาคมร่วมกันระหว่างชุมชนธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังและกลุ่มประชากรเป้าหมายอื่น 5) จัดทำเวทีประชาคมเพื่อทำความเข้าใจ แก่ไข และพัฒนาแผนการดำเนินการร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เชิงพรรณนาโดยการใช้เหตุและผลในการวิเคราะห์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดทำเวทีประชาคมเพื่อการจัดการธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดทำเวทีประชาคมของกลุ่มสนทนาเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ของธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังตามแนวคิดของ SWOT ANALYSIS 3) การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานให้กับธุรกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง 4) สังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ของกลุ่มผ้าไหมในตำบลกุดรัง จากการวิเคราะห์ศักยภาพของการบริหารจัดการกลุ่มผ้าไหมในตำบลกุดรัง มีประเด็นที่ค้นพบ ดังนี้

- 1) ด้านการดำเนินงาน กลุ่มสมาชิกจะมีการจัดบันทึกข้อมูลเป็นตัวเลขจากการดำเนินงานเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลที่บันทึกจะง่ายต่อการทำความเข้าใจของสมาชิกในกลุ่ม ไม่มีความซับซ้อนมากนัก สมาชิกในกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนการจัดจำหน่ายสินค้าส่วนมากจะจำหน่ายภายในจังหวัดและต่างจังหวัด และการตัดเย็บเสื้อผ้าแต่ละครั้งก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยให้ลูกค้าเลือกแบบตามต้องการก่อนแล้วจึงทำการตัดเย็บ ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตจะใช้เวลาประมาณไม่เกิน 30 วัน
- 2) ด้านการบริหารจัดการ ชุมชนตำบลกุดรังมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นธรรมชาติ มีระเบียบข้อบังคับกลุ่มชัดเจน มีการแบ่งงานตามความถนัดของแต่ละบุคคล ทำให้งานออกมามีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ นอกจากนั้นยังทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้มแข็ง และมีความรักสามัคคีและเอื้อเฟื้อต่อกันอีกด้วย ปัจจุบันสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สมาชิกจึงได้มีการลงความเห็นนำสินค้าจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่ม ฝากขาย, ตามร้านค้าศูนย์ OTOP เป็นต้น
- 3) กลยุทธ์ในการทำงาน กลุ่มผ้าไหมในชุมชนตำบลกุดรังดำเนินงานของกลุ่มผ้าไหม มีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังนี้ การจัดทำแผนธุรกิจ การพัฒนาคณะกรรมการกลุ่มให้มีศักยภาพ การสร้างเครือข่ายภาคีร่วมพัฒนาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยกลยุทธ์ดังกล่าวได้บูรณาการเข้ากับกระบวนการทำงานของกลุ่ม เริ่มจาก ขั้นตอนการเตรียมการผลิตโดยการประชุมวางแผน ขั้นการผลิตและเปลี่ยนแปลงปลอกหมอนโดยสมาชิกในกลุ่ม ขั้นการเพาะเลี้ยงตัวไหมโดยสมาชิกกลุ่ม ขั้นการสาวเส้นไหม โดยสมาชิกกลุ่ม ขั้นการทอผ้าไหม ขั้นบรรจุ ขั้นการจัดจำหน่าย
- 4) ด้านองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มผ้าไหมในชุมชนตำบลกุดรังดำเนินงานของกลุ่มผ้าไหม ได้ยึดแนวทางการดำเนินงานตามแนวทาง 5ก ซึ่งมีกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนที่สนใจร่วมกันในการทอผ้าไหมจัดตั้งกลุ่มขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มก็ต้องมี

คณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกภายในกลุ่มฯ การอยู่ร่วมกันของคนจำนวนมากจึงต้องมีการตั้งกฎกติการ่วมกันสมาชิกและคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ จึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อวางกติกา ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มขึ้น และเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องจึงได้มีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อใช้เป็นกองทุนของกลุ่มโดยกลุ่มมีกิจกรรมทอผ้าไหมร่วมกันเมื่อทอผ้าไหมได้ก็นำผ้าไหมมาจำหน่ายให้กับกลุ่ม โดยที่คณะกรรมการกลุ่มได้รับการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานของกลุ่ม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการทำงานของคณะกรรมการร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และภาคีพัฒนาต่างๆ จึงต้องให้ร่วมมือกัน ในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อพัฒนาระดับศักยภาพของกลุ่ม

2. แนวทางเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่มของกลุ่มผ้าไหมให้ดีขึ้น แนวทางการพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหม อำเภอภูพาน จังหวัดมณฑลอุดร การดำเนินการ ดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุนการบันทึกผลผลิตผ้าไหมลายต่างๆ ลงสื่อ อย่างง่าย เช่น การบันทึกลงกระดาษกราฟ หรือการบันทึกภาพ เพื่อเป็นหลักฐาน หรือเป็นสื่อในการถ่ายทอดให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลาได้ พัฒนาความรู้ของคณะกรรมการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการตลาด และการออกแบบผลิตภัณฑ์ พัฒนาสมาชิกกลุ่ม โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มมีหน้าที่หลักในการดำเนินการผลิต ให้มีความรู้ด้านการผลิต ซึ่งอาจเป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยเฉพาะการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากและลายอื่นๆ ให้มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานการผลิตของผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอภูพาน จังหวัดมณฑลอุดร นอกจากนี้ส่งเสริมการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมให้หลากหลายยิ่งขึ้น และพัฒนาเครือข่ายเพื่อให้กลุ่มมุ่งสู่จุดหมายโดยการสร้างเครือข่ายเพิ่มขึ้น การเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเครือข่าย

3. แนวทางความร่วมมือของกลุ่มผ้าไหมในตำบลกุดรัง การดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่ม กลุ่มผ้าไหมบ้านกุดรัง มีประชาชนกลุ่มและกรรมการกลุ่มที่รับผิดชอบดำเนินงานด้าน

การตลาดของกลุ่มด้วย โดยผู้รับผิดชอบด้านการตลาดจะมีช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ในอดีตจะนำไปจำหน่ายตามหมู่บ้านใกล้เคียง หรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับกลุ่มอื่น ส่วนการตลาดในปัจจุบัน กลุ่มมีช่องทางการจำหน่าย 3 แหล่ง คือ 1) จำหน่ายที่ศูนย์การผลิตของกลุ่ม จำหน่ายในร้านค้าปลีกในจังหวัดมหาสารคาม จำหน่ายโดยการออกร้านในนิทรรศการต่างๆ และงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดมหาสารคาม 2) ตลาดต่างจังหวัด ถือเป็นตลาดหลักของกลุ่ม โดยการจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีกที่เป็นร้านลูกข่ายที่อยู่ต่างจังหวัด และ 3) นอกจากนี้ก็จะมี การจำหน่ายในงานเทศกาลประจำปี และงานเทศกาลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดต่างๆ

4. รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม

ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ 1) สมาชิก การดำรงอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น สมาชิกจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สมาชิกจะต้องมีวินัยต่อตนเองทั้งในการออมเงินและการจ่าย ยอดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและความชำนาญ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และ ดูแลและใช้สินทรัพย์ต่างๆ ของกลุ่ม ทอผ้าไหมกุดรังอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก 2) คณะกรรมการดำเนินการกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง จะต้องมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและดำเนินการ ต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธา แก่สมาชิก มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ รู้จักใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงาน เพื่อช่วยในการตัดสินใจ และหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่เป็นอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมในตำบลกุดรัง การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนที่สนใจร่วมกันในการทอผ้าไหมจัดตั้งกลุ่มขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งกลุ่มก็ต้องมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกภายในกลุ่มฯ การ

อยู่ร่วมกันของคนจำนวนมากจึงต้องมีการตั้งกฎกติการ่วมกัน สมาชิกและคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯจึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อร่างกติกา ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มขึ้น และเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องจึงได้มีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อใช้เป็นกองทุนของกลุ่มโดยกลุ่มมีกิจกรรมทอผ้าไหมร่วมกันเมื่อทอผ้าไหมได้นำผ้าไหมมาจำหน่ายให้กับกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง คณะกรรมการกลุ่มจึงควรได้รับการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานของกลุ่ม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการทำงาน ของคณะกรรมการร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และภาคีพัฒนาต่างๆ จึงต้องให้ร่วมมือกัน ในลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และการจัดทำแผนธุรกิจ เพื่อพัฒนาระดับศักยภาพของกลุ่ม

2. ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มทอผ้าไหมสามารถพัฒนาแนวทางการเพิ่มศักยภาพและความร่วมมือ ประกอบด้วย การติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมาย การตรวจสอบผลการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) การสำรวจสภาพปัจจุบันของกลุ่มทอผ้าไหม การวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ การดำเนินการปรับปรุงกระบวนการผลิต การพัฒนาให้เกิดระบบควบคุมคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ การส่งตัวอย่างเพื่อการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มทอผ้าไหม มีอุปกรณ์เครื่องมือการผลิตเป็นเทคโนโลยีพื้นบ้านค่าใช้จ่ายในการดูแลการซ่อมบำรุงต่ำ สิ่งทอชุมชนเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์สิ่งทอชุมชนมีคุณภาพ มีการรวมกลุ่มกันย่อมมีโอกาสดีในการพัฒนาการสนับสนุนจากหน่วยงาน ผลิตภัณฑ์สามารถแปรูปเป็นสินค้าที่หลากหลาย ต้นทุนด้านแรงงานการผลิตต่ำ มีแรงงานหรือกำลังการผลิตจำนวนมาก เนื่องจากมีอาชีพด้านการเกษตรทำนา ส่งผลให้สตรีมีเวลาว่างจากการทำนาทอผ้ามากขึ้น เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ภายในชุมชน ผู้นำกลุ่มมีศักยภาพในการพัฒนาและการรักษาผลประโยชน์ และสภาพทางสังคมที่เอื้ออำนวยก่อให้เกิดพลังในการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณ วัชรธรรม (2517 : 167 - 169) ได้กล่าวถึงวิธีการที่จะทำให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มเองอีกว่า

แต่ละคนก็จะมีหน้าที่ต่างๆ ในกลุ่มตามที่ได้ตกลงและตามความถนัดของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ประสานงาน และการพึ่งพากันและกันในกลุ่ม การพึ่งกันในกลุ่มมักจะเริ่มจากการพึ่งพิงตามขั้นตอน กล่าวคือ เมื่อมีการทำงานก็จะต้องพึ่งพิงอย่างต่อเนื่องจากการเริ่มต้นเพื่อให้งานเป็นไปติดต่อกันจนสิ้นสุดกิจกรรมหรืองานของกลุ่มจัดกระทำอยู่บนเป้าหมายของกลุ่มที่ได้ร่วมกันตั้งไว้หากกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มอาจมีหลายๆ ประการ หรืออาจมีวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียวก็ได้ เช่นเดียวกันกับ แนวคิดของ เมืองทอง เขมมณี (อ้างถึงในพินาน วงศ์อภัย, 2533 : 22 - 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกลุ่มที่ทำให้กลุ่มทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกล่าวถึงสมาชิกและกลุ่มว่า สมาชิกยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม โดยพยายามปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนจนสุดความสามารถ เพื่อให้กลุ่มปฏิบัติหน้าที่จนบรรลุอุดมการณ์ที่กำหนดไว้ โดยที่แต่ละคนมีความรู้สึกว่ามีสมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่าเทียมกัน สมาชิกมีความภักดีต่อกลุ่ม ซึ่งแสดงออกโดยสมาชิกมีความซื่อตรงต่อกัน สมาชิกได้ช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกัน เพื่อสนองความต้องการของแต่ละคน สมาชิกมีความไว้วางใจกัน สมาชิกมีความสามารถที่จะดำเนินงานเป็นกลุ่ม โดยสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นบทบาทเป็นผู้นำหรือสมาชิกในกลุ่มก็ตาม สมาชิกเชื่อในความสามารถของเพื่อนสมาชิก ว่าสามารถทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ให้สำเร็จได้ ซึ่งความรู้สึกนี้จะเป็แรงกระตุ้นให้สมาชิกพัฒนาตนเอง สมาชิกพร้อมจะช่วยเหลือกันเสมอ เมื่อถึงคราวจำเป็น สมาชิกจะพยายามช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ สมาชิกมีความมั่นใจในการตัดสินใจด้วยตนเอง กลุ่มมีบรรยากาศที่มีลักษณะให้ความสนับสนุนสมาชิก โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกยอมรับข้อเสนอแนะคำวิจารณ์ข้อมูลและการติชมซึ่งกันและกัน แล้วร่วมพิจารณาให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของกลุ่ม และกลุ่มพยายามช่วยสมาชิกแต่ละคนในการพัฒนาตนเอง เช่น ให้สมาชิกมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากนั้นยังมึผลงานวิจัยที่ยืนยันผลการวิจัยครั้งนี้ เช่น รังสรรค์ และคณะ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยภายในและภายนอกมีผลต่อการพัฒนาหรือความสำเร็จของ

ธุรกิจชุมชน/เครือข่ายร่วมกัน ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน/เครือข่ายประกอบด้วยทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งที่สำคัญได้แก่ คณะกรรมการ คณะกรรมการของกรณีศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีพฤติกรรมดี ซื่อสัตย์ เสียสละ มีความสามารถ และได้รับการยอมรับจากผู้นำและชุมชนในชุมชนนอกจากทรัพยากรมนุษย์แล้วเงินทุนก็เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญเช่นกัน ปัจจัยภายในที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ระบบการจัดการ ซึ่งพบว่า ระบบการจัดการของธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สมบูรณ์นัก นอกเหนือจากการรวมการแล้วองค์ประกอบอื่นของการจัดการ ได้แก่ สมาชิกและพนักงานยังมิได้ทำงานอย่างที่เราจะปรารถนา และประเด็นที่น่าเป็นห่วง คือ การจัดการที่ดำเนินการอยู่ในธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มึระบบเท่าที่ควรสำหรับปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ลักษณะพื้นฐานของชุมชน (พื้นฐานความคิดในการทำงานร่วมกัน ชื่อเสียงทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม) องค์การสนับสนุน ซึ่งมีความหมายรวมถึงตั้งแต่ความสามารถของเจ้าหน้าที่ วิธีการในการส่งเสริม และรูปแบบและขนาดของการให้ความช่วยเหลือ นอกจากองค์การสนับสนุนแล้ว คู่ค้าก็ถือว่าเป็นอีกองค์การหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน/เครือข่าย การศึกษาในประเด็นนี้ได้ข้อสรุปว่าการมีคู่ค้าที่ดีโดยเฉพาะคู่ค้ารายใหญ่ที่มีความต่อเนื่องเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอย่างมาก และ สัญญา เคนาภูมิ (2551) การวิจัยเรื่องความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง โดยศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง พบว่า 1) นโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และ การออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ทำให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและมาตรการหลายอย่างเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 2) ภาวะผู้นำที่โดดเด่น ได้แก่ ความเสียสละ สติปัญญาเฉลียวฉลาดรอบรู้ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ ซื่อสัตย์สุจริต วิสัยทัศน์กว้างไกล โปร่งใส เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อภัยภัยไม่ตรีจิตจริงใจ เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ขสสถานการณ์ได้ดี สุขุมรอบครอบ ริเริ่มสร้างสรรค์ และมุ่งมั่นวิริยะอุตสาหะ 3) ทศนคติของชุมชนมีผลต่อความสำเร็จ คือ ความอยากมี อยากเป็น และอยากได้ด้วยตัวของตัวเอง ต้องการพึ่งตนเองด้วยการมีอาชีพซึ่งสร้างรายได้ในท้องถิ่นตน 4) การบริหารจัดการ องค์ประกอบการบริหาร

จัดการที่พบ ได้แก่ วางแผนใช้วิธีการวางแผนแบบมีส่วนร่วม จัดองค์กรที่กะทัดรัดตามความจำเป็น บริหารจัดการบุคลากรตามความสามารถและความถนัดของคน การอำนวยความสะดวก การติดตามความเหมาะสมและโดยผู้นำกลุ่มตัดสินใจได้ทันที หากเป็นผลดีต่อกลุ่ม การประสานงานซึ่งกันและกันในกลุ่ม เป็นไปอย่างฉับพลันมีทัศนคติแบบคนในครอบครัวเดียวกัน การรายงานและผลประเมินผลด้วย การประเมินผลตนเอง และการประเมินผลจากหน่วยงานสังกัด จัดการงบประมาณด้วยระดมจากสมาชิก ขอสนับสนุนจากองค์กรอื่น และผลกำไรจากกิจกรรม จัดการตลาดแบบบูรณาการทั้งรุกและรับด้วยการสร้างแรงจูงใจแก่สมาชิก ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม อัดภาพบนพื้นฐานความสมดุลระหว่างรายรับ รายจ่าย และ (5) การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีรูปแบบดังนี้ ร่วมคิด (Thinking) ร่วมตัดสินใจ (Decision making) ร่วมดำเนินการ (Implementation) ร่วมแก้ปัญหา (Solving) ร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) และร่วมประเมินผล (Evaluation)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็ง กลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรจะมีการสนับสนุนตั้งร้านค้าชุมชน OTOP เพื่อให้ชุมชน โดยเฉพาะการนำผลิตภัณฑ์มาวางจำหน่าย และพัฒนาศึกษาเรียนรู้ผลิตภัณฑ์ของตนเองและเครือข่ายในจุดเดียวกันโดยวางแผนร่วมกันแลกเปลี่ยนสร้างความมั่นใจและยอมรับที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ มีภาคีการร่วมกัน นำระบบสหกรณ์มาใช้เพื่อลดค่าใช้จ่ายและช่วยเหลือกันในสวัสดิการ และแลกเปลี่ยนวัตถุดิบอื่นๆ

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการบันทึกผลลายผ้าไหมมัดหมี่ลายต่างๆ ลงสื่อ อย่างง่าย เช่น การบันทึกลงกระดาษกราฟ หรือการบันทึกภาพ เพื่อเป็นหลักฐาน หรือเป็นสื่อในการถ่ายทอดให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลาได้

1.3 ควรสนับสนุนการผลิตของกลุ่มโดยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กระจายทั้งในและต่างประเทศ

โดยการส่งเสริมด้านการตลาดทั้งระดับชุมชน ระดับในเมือง และระดับประเทศ

1.4 การถ่ายทอดเทคโนโลยีแต่ละครั้งควรมีการสร้างวิทยากรท้องถิ่นประจำชุมชน โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มทอผ้าไหมควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถเป็นวิทยากร ถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกันและกันซึ่งเรียกว่า การจัดการความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยและพัฒนาการนโยบายการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มทอผ้าตลอดจนกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกันเพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาได้ดียิ่งๆ ไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยอนุเคราะห์จากหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรเป้าหมายที่เข้าร่วมด้วยช่วยกันในการดำเนินการวิจัยให้แล้วเสร็จไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบไปด้วย ท่านประธานกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง สมาชิกกลุ่มทั้งหมด หลวงพ่อตัวแทนคณะสงฆ์ ผู้นำชุมชน นักวิชาการจากพัฒนาชุมชน จาก อบต. จากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตลอดจนชาวบ้านในตำบลกุดรังที่ให้ความเป็นกันเองกับคณะผู้วิจัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสมจิตร บุรีนอก ที่เป็นธุระคอยประสานงานระหว่างคณะผู้วิจัยกับกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ และ ทีมงานสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่เป็นธุระหลายๆ เรื่อง ในการดำเนินงานจนรายงานการวิจัยเรื่องนี้แล้วเสร็จ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทั้งสายวิชาและสายสนับสนุน ประจำคณะวิทยาการจัดการ และหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง ทุกท่านที่กำลังในการทำงานมาโดยตลอด และที่สุดขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ให้โอกาสคณะผู้วิจัย ได้มีเวทีแสดงผลงานบทนักวิจัยได้อย่างเต็มความภาคภูมิใจ

เอกสารอ้างอิง

คุณสมจิตร บุรีนอก. (2553). ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง. มหาสารคาม ; สัมภาษณ์ : 22 สิงหาคม 2553.

- จรัญ พุเต็มวงศ์. (2538). **กระบวนการทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์. (2549). **การสร้างพลังชุมชนโดยการกระบวนการชุมชน.** กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเฟิลส์,
- พิมาน วงศ์อภัย. (2533). **ปัจจัยที่ส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถพึ่งตนเอง : ศึกษากรณีศูนย์บริการสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสัง อำเภอนโนนสัง จังหวัดอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัญญา เคนภูมิ. (2551). **ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง.** วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- สุภาภรณ์ อุ้นเมตราจิต. (2526). **การพัฒนาชุมชนโดยวิธีการศึกษานอกโรงเรียน.** เอกสารวิชาการภาควิชาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณ รักธรรม. (2517). **หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

